

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 62.073/1
van 11 oktober 2017

avis 62.073/1
du 11 octobre 2017

over

sur

een ontwerp van koninklijk besluit
'houdende wijziging van het
koninklijk besluit van
24 oktober 1988 betreffende de
samenstelling en werking van de
Commissie tot erkenning van de
gemachtigden inzake
uitvindingsoctrooien en de
inschrijving en doorhaling in het
register van de erkende
gemachtigden inzake
uitvindingsoctrooien'

un projet d'arrêté royal 'portant
modification de l'arrêté royal du
24 octobre 1988 relatif à la
composition et au fonctionnement
de la Commission d'agrément des
mandataires en matière de brevets
d'invention et à l'inscription et la
radiation du registre des
mandataires agréés en matière de
brevets d'invention'

Op 28 augustus 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Economie verzocht binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 11 oktober 2017, een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit 'houdende wijziging van het koninklijk besluit van 24 oktober 1988 betreffende de samenstelling en werking van de Commissie tot erkenning van de gemachtigden inzake uitvindingsoctrooien en de inschrijving en doorhaling in het register van de erkende gemachtigden inzake uitvindingsoctrooien'.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 5 oktober 2017. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Chantal BAMPS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Paul DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd, en Dries VAN EECKHOUTTE, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 11 oktober 2017.

*

Le 28 août 2017, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de l'Économie à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé jusqu'au 11 octobre 2017, sur un projet d'arrêté royal 'portant modification de l'arrêté royal du 24 octobre 1988 relatif à la composition et au fonctionnement de la Commission d'agrément des mandataires en matière de brevets d'invention et à l'inscription et la radiation du registre des mandataires agréés en matière de brevets d'invention'.

Le projet a été examiné par la première chambre le 5 octobre 2017. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wilfried VAN VAERENBERGH et Chantal BAMPS, conseillers d'État, Michel TISON et Johan PUT, assesseurs, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Paul DEPUYDT, premier auditeur chef de section, et Dries VAN EECKHOUTTE, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 11 octobre 2017.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe om het koninklijk besluit van 24 oktober 1988¹ te wijzigen teneinde, enerzijds, richtlijn 2013/55/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2013² in de interne rechtsorde om te zetten wat het specifieke beroep van octrooigemachtigde betreft en, anderzijds, in het betrokken koninklijk besluit een aantal verduidelijkingen en verfijningen aan te brengen.

3. De ontworpen regeling kan worden geacht rechtsgrond te vinden in de artikelen XI.66, § 1, 5° en § 3, en XI.68, tweede lid, van het Wetboek van economisch recht. Voor sommige bepalingen van het ontwerp moet een beroep worden gedaan op artikel 108 van de Grondwet, dat aan de Koning de algemene bevoegdheid verleent om de wet uit te voeren, gelezen in samenhang met de voornoemde bepalingen van het Wetboek van economisch recht.

OVEREENSTEMMING MET HET EU-RECHT

4. Hierom verzocht heeft de gemachtigde een omzettingstabel overgemaakt waarin wordt aangegeven welke bepalingen van het ontwerp een omzetting zijn van welke bepalingen van richtlijn 2013/55/EU. Het verdient aanbeveling om een verslag aan de Koning te redigeren en om de voornoemde omzettingstabel als bijlage bij dat verslag, samen met het ontworpen koninklijk besluit, bekend te maken.³

5. Aan de gemachtigde werd de volgende vraag voorgelegd:

“Artikel 17 van het ontwerp, ontworpen artikel 19ter, 2°: hier wordt enkel voorzien in een ‘bekwaamheidsproef’, terwijl overeenkomstig artikel 14, lid 2, van richtlijn 2005/36/EG de aanvrager de keuze moet worden gelaten tussen een proeve van bekwaamheid ‘of een aanpassingsstage’. Hiervan kan enkel worden afgeweken nadat ‘de andere

¹ Koninklijk besluit van 24 oktober 1988 ‘betreffende de samenstelling en werking van de Commissie tot erkenning van de gemachtigden inzake uitvindingsoctrooien en de inschrijving en doorhaling in het register van de erkende gemachtigden inzake uitvindingsoctrooien’.

² Richtlijn 2013/55/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2013 ‘tot wijziging van Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties en Verordening (EU) nr. 1024/2012 betreffende de administratieve samenwerking via het Informatiesysteem interne markt (‘de IMI-verordening’)

³ Zie *Beginnelsen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbeveling nr. 194, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be), hierna “*Handleiding Wetgevingstechniek*” genoemd.

lidstaten en de Commissie vooraf hiervan in kennis [zijn gesteld], waarbij hij deze afwijking afdoende motiveert'. Gelieve een kopie van deze kennisgeving en motivering over te maken. Op welke datum werd deze kennisgeving verricht?"

Hierop antwoordde de gemachtigde:

"De vereiste van een bekwaamheidsproef en de afwijking van de vrije keuze tussen een bekwaamheidsproef en een aanpassingsstage in het ontworpen artikel 19ter, 2°, is gebaseerd op de eerste uitzondering in artikel 14(3) van Richtlijn 2005/36/EG. Deze bepaling wijkt af van het algemeen principe van de keuze tussen een proeve van bekwaamheid of een aanpassingsstage in artikel 14(2) van dezelfde Richtlijn. Een kennisgeving en rechtvaardiging is in dit geval niet vereist. Zoniet zouden de afwijkende bepalingen van artikel 14(3) en 14(4) geen nuttig effect hebben in vergelijking met het algemene systeem voor afwijking zoals geformuleerd in artikel 14(2), tweede en derde lid, van dezelfde Richtlijn. Dit blijkt eveneens uit een ontwerp van beslissing van de Europese Commissie op basis van artikel 14(2) van Richtlijn 2005/36/EG (zie daartoe punt 3 op pagina 3, in bijlage)."

Deze toelichting wordt het best in een considerans in de aanhef van het ontwerp of – indien wordt ingegaan op de suggestie die *sub* 4 is geformuleerd – in het verslag aan de Koning weergegeven.

6. In artikel 13, lid 1 en lid 2, van richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 'betreffende de erkenning van beroepskwalificaties' wordt, benevens van het beschikken over "opleidingstitels" eveneens melding gemaakt van "bekwaamheidsattesten". Deze laatste term komt niet voor in het ontworpen artikel 19ter van het koninklijk besluit van 24 oktober 1988 (artikel 17 van het ontwerp). Het is bovendien niet duidelijk waarom in het ontworpen artikel 19bis, 2°, van het voornoemde koninklijk besluit (artikel 16 van het ontwerp) wordt verwezen naar artikel 13 van de wet van 12 februari 2008 'tot instelling van een algemeen kader voor de erkenning van EU-beroepskwalificaties'.

Hieromtrent om nadere toelichting verzocht, antwoordde de gemachtigde:

"De verwijzing in het ontworpen artikel 19bis naar artikel 13 van de wet van 12 februari 2008 heeft tot doel te verduidelijken dat de term 'opleidingstitel' ook dient te slaan op de bekwaamheidsattesten bedoeld in artikel 13, a), van dezelfde wet. De verwijzing naar artikel 13 (waarin zich een opsomming van titels bevindt) van de wet van 12 februari 2008 verduidelijkt op die manier in het algemeen wat onder de term 'opleidingstitel' in het ontwerp KB dient te worden verstaan. In dezelfde zin zou het zelfs nuttig zijn om bijkomend te verwijzen naar artikel 14 van diezelfde wet dat verduidelijkt wat met een opleidingstitel bedoeld in artikel 13 dient te worden gelijkgesteld."

De aldus beschreven bedoeling zou uitdrukkelijk in de tekst van het ontwerp tot uitdrukking moeten worden gebracht.

Ook de overige definities in het ontworpen artikel 19bis, 2°, van het koninklijk besluit van 24 oktober 1988 (artikel 16 van het ontwerp) worden het best nader gepreciseerd door middel van bijvoorbeeld een duidelijke verwijzing naar de relevante punten van artikel 2, § 1, van de voormelde wet van 12 februari 2008 (zijnde de punten a), c), e) en h)).

7. Aan de gemachtigde werd ook nog de volgende vraag gesteld:

“Zou op basis van de Nederlandstalige tekst van artikel 13, lid 1, van de richtlijn, niet moeten worden besloten dat in artikel 17, ontworpen artikel 19ter, eerste lid, 1°, a), in fine, het woord ‘of’ moet worden ingevoegd (zie ‘eveneens’ in het volgende punt van de bepaling van de richtlijn)?”

De gemachtigde bevestigde dat het woord “of” inderdaad moet worden toegevoegd.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Aanhef

8. Rekening houdend met hetgeen *sub* 3 is opgemerkt met betrekking tot de rechtsgrond voor de ontworpen regeling dient de aanhef aan te vangen met een nieuw toe te voegen lid, luidende: “Gelet op de Grondwet, artikel 108;”.

In het huidige eerste lid van de aanhef – dat het tweede lid dient te worden – verwijze men specifiek naar de artikelen XI.66, § 1, 5° en § 3, en XI.68, tweede lid, van het Wetboek van economisch recht.

Artikel 1

9. Overeenkomstig artikel 3, lid 4, van richtlijn 2013/55/EU moeten de lidstaten, wanneer ze de nodige wettelijke of bestuursrechtelijke omzettingbepalingen vaststellen, “in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn (verwijzen)”. Een dergelijke verwijzing wordt het best uitdrukkelijk opgenomen in een nieuw toe te voegen artikel 1 van het ontwerp.⁴

*

⁴ Zie *Handleiding Wetgevingstechniek*, aanbeveling nr. 94.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

2. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet de modifier l'arrêté royal du 24 octobre 1988¹ afin, d'une part, de transposer la directive 2013/55/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 novembre 2013² dans l'ordre juridique interne en ce qui concerne la profession spécifique de mandataire en brevets et, d'autre part, d'apporter un certain nombre de précisions et d'améliorations dans l'arrêté royal concerné.

3. La réglementation en projet peut être réputée trouver un fondement juridique dans les articles XI.66, § 1er, 5° et § 3, et XI.68, alinéa 2, du Code de droit économique. En ce qui concerne certaines dispositions du projet, il y a lieu d'invoquer l'article 108 de la Constitution, qui confère au Roi le pouvoir général d'exécuter la loi, combiné avec les dispositions précitées du Code de droit économique.

CONFORMITÉ AVEC LE DROIT DE L'UNION EUROPÉENNE

4. Après y avoir été invité, le délégué a transmis un tableau de transposition indiquant quelles dispositions du projet transposent quelles dispositions de la directive 2013/55/UE. Il est recommandé de rédiger un rapport au Roi et de publier le tableau de transposition précité en tant qu'annexe à ce rapport, en même temps que l'arrêté royal en projet³.

5. La question suivante a été soumise au délégué :

(traduction)

« Article 17 du projet, article 19ter, 2°, en projet : il ne prévoit qu'une 'épreuve d'aptitude', alors que, conformément à l'article 14, paragraphe 2, de la directive 2005/36/CE, le choix doit être laissé au demandeur entre 'le stage d'adaptation et'

¹ Arrêté royal du 24 octobre 1988 'relatif à la composition et au fonctionnement de la Commission d'agrément des mandataires en matière de brevets d'invention et à l'inscription et la radiation du registre des mandataires agréés en matière de brevets d'invention'.

² Directive 2013/55/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 novembre 2013 'modifiant la directive 2005/36/CE relative à la reconnaissance des qualifications professionnelles et le règlement (UE) n° 1024/2012 concernant la coopération administrative par l'intermédiaire du système d'information du marché intérieur (« règlement IMI »)'.

³ Voir *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandation n° 194, à consulter sur le site Internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be), désigné ci-après « *Guide de légistique* ».

l'épreuve d'aptitude. On ne peut y déroger que si l'État membre « en informe préalablement les autres États membres et la Commission en fournissant une justification adéquate pour cette dérogation ». Prière de fournir une copie de cette notification et de cette motivation. À quelle date cette notification a-t-elle été effectuée ? ».

À cette question, le délégué a répondu ce qui suit :

« De vereiste van een bekwaamheidsproef en de afwijking van de vrije keuze tussen een bekwaamheidsproef en een aanpassingsstage in het ontworpen artikel 19ter, 2°, is gebaseerd op de eerste uitzondering in artikel 14(3) van Richtlijn 2005/36/EG. Deze bepaling wijkt af van het algemeen principe van de keuze tussen een proeve van bekwaamheid of een aanpassingsstage in artikel 14(2) van dezelfde Richtlijn. Een kennisgeving en rechtvaardiging is in dit geval niet vereist. Zoniet zouden de afwijkende bepalingen van artikel 14(3) en 14(4) geen nuttig effect hebben in vergelijking met het algemene systeem voor afwijking zoals geformuleerd in artikel 14(2), tweede en derde lid, van dezelfde Richtlijn. Dit blijkt eveneens uit een ontwerp van beslissing van de Europese Commissie op basis van artikel 14(2) van Richtlijn 2005/36/EG (zie daartoe punt 3 op pagina 3, in bijlage) ».

Mieux vaudrait reproduire ces précisions dans un considérant du préambule du projet ou – si la suggestion formulée au point 4 est retenue – dans le rapport au Roi.

6. L'article 13, paragraphes 1 et 2, de la directive 2005/36/CE du Parlement européen et du Conseil du 7 septembre 2005 'relative à la reconnaissance des qualifications professionnelles' mentionne également, outre la possession de « titres de formation », celle d'« attestations de compétences ». L'article 19ter, en projet, de l'arrêté royal du 24 octobre 1988 (article 17 du projet) ne fait pas état de ce terme. En outre, on n'aperçoit pas clairement pourquoi l'article 19bis, 2°, en projet, de l'arrêté royal précité (article 16 du projet) vise l'article 13 de la loi du 12 février 2008 'instaurant un cadre général pour la reconnaissance des qualifications professionnelles UE'.

Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a répondu en ces termes :

« De verwijzing in het ontworpen artikel 19bis naar artikel 13 van de wet van 12 februari 2008 heeft tot doel te verduidelijken dat de term 'opleidingstitel' ook dient te slaan op de bekwaamheidsattesten bedoeld in artikel 13, a), van dezelfde wet. De verwijzing naar artikel 13 (waarin zich een opsomming van titels bevindt) van de wet van 12 februari 2008 verduidelijkt op die manier in het algemeen wat onder de term 'opleidingstitel' in het ontwerp KB dient te worden verstaan. In dezelfde zin zou het zelfs nuttig zijn om bijkomend te verwijzen naar artikel 14 van diezelfde wet dat verduidelijkt wat met een opleidingstitel bedoeld in artikel 13 dient te worden gelijkgesteld ».

Le texte du projet devrait traduire explicitement l'intention ainsi décrite.

Mieux vaudrait également préciser les autres définitions figurant à l'article 19bis, 2°, en projet, de l'arrêté royal du 24 octobre 1988 (article 16 du projet) en faisant, par exemple, clairement référence aux points pertinents de l'article 2, § 1er, de la loi précitée du 12 février 2008 (à savoir les points a), c), e) et h)).

7. La question suivante a en outre été posée au délégué :

(traduction)

« N'y aurait-il pas lieu de considérer sur la base du texte néerlandais de l'article 13, paragraphe 1, de la directive, que le mot 'of' doit être inséré dans l'article 17, article 19ter, alinéa 1er, 1°, a), in fine, en projet, (voir 'également' le point suivant de la disposition de la directive)? ».

Le délégué a confirmé qu'il convient en effet d'insérer le mot « of ».

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Préambule

8. Compte tenu de l'observation formulée au point 3 à propos du fondement juridique de la réglementation en projet, on ajoutera au début du préambule un nouveau paragraphe rédigé comme suit : « Vu la Constitution, l'article 108 ; ».

Au premier alinéa actuel du préambule – qui devient le deuxième alinéa –, on visera spécifiquement les articles XI.66, § 1er, 5° et § 3, et XI.68, alinéa 2, du Code de droit économique.

Article 1er

9. Conformément à l'article 3, paragraphe 4, de la directive 2013/55/UE, les dispositions législatives, réglementaires et administratives de transposition nécessaires qui sont adoptées par les États membres, doivent « (contenir) une référence à la présente directive ou être accompagnées d'une telle référence lors de leur publication officielle ». Mieux vaudrait insérer explicitement une telle référence dans un nouvel article 1er, à ajouter, du projet ⁴.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

⁴ Voir *Guide de légistique*, recommandation n° 94.